

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 6

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1969-1970)

De voorbereiding van de openbare behandeling van dit wetsontwerp is opgedragen aan de bijzondere commissie, die belast is met het voorbereidend onderzoek van de wetsontwerpen 9595, 9596, 10 400 en 10 651.

Door middel van een advertentie in de *Staatscourant* en met medewerking van de parlementaire pers maakte de commissie bekend, dat zij gaarne opmerkingen en commentaar over dit wetsontwerp en het ontwerp nr. **10 751**, waarvan zij ook het voorbereidend onderzoek had toegewezen gekregen, vóór 1 oktober tegemoet zag.

Van verschillende kanten is aan dit verzoek voldaan. De commissie is diegenen, die door hun beschouwingen over deze wetsontwerpen ertoe bijgedragen hebben, dat het inzicht van de commissie werd verdiept, hiervoor bijzonder erkentelijk.

De commissie heeft de eer omtrent dit ontwerp van wet als volgt te rapporteren. Zij vestigt er de aandacht op dat zij gelijktijdig met dit verslag over wetsontwerp **10 751** rapport uitbrengt.

Algemeen

Zeer vele leden, nl. degenen die behoren tot vele leden, verschillende leden en verschillende andere leden, wensten met betrekking tot het wetsontwerp in het algemeen het volgende op te merken. Hoewel de Nederlandse wetgeving op op de naamloze vennootschap tot nu toe goed heeft voldaan als rechtsvorm voor de onderneming brengt de ontwikkeling in E.E.G.-verband en het streven naar harmonisatie welke daarmee samengaat met zich mede dat ook voor de eigen wetgeving noodzakelijke consequenties worden getrokken. Het had de instemming van deze leden dat de Regering niet de weg gevolgd heeft van eventuele uitzonderingsbepalingen voor ons land maar zich heeft aangesloten bij de situatie elders door ook voor ons land een nieuwe rechtsvorm te introduceren voor ondernemingen met een meer besloten karakter. Het bestaan van dergelijke rechtsvormen in de overige E.E.G.-landen bracht met zich mee dat in de E.E.G.-richtlijnen een onderscheid in rechtsvormen wordt gehanteerd. Introductie van de rechtsvorm welke in het onderhavige wetsontwerp wordt voorgesteld maakt dat de aansluiting bij de ontwikkelingen elders ook in de toekomst nauwer zal kunnen zijn.

Inmiddels is de publikatieplicht ingevolge de eerste richtlijn de directe aanleiding voor het onderhavige voorstel.

Deze leden zouden gaarne de zienswijze vernemen van de bewindsman omtrent de verdere ontwikkeling van deze rechtsvorm. Met name vroegen zij of de publikatieplicht de enige grond was om het voorgestelde in te dienen. Of is de Minister van mening dat ook andere redenen zijn aan te voeren om binnen de vennootschapsvormen de voorgestelde nieuwe vorm te introduceren.

Naar het gevoelen van deze leden heeft het antwoord op deze vraag betekenis o.a. voor de voorgestelde afkorting van de benaming nl. B.V. Een benaming immers welke meer aansluit bij het spraakgebruik binnen de E.E.G. zou kunnen zijn die van vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, af te korten als V.M.B.A.

Deze leden hadden inmiddels kennis genomen van de tot nu toe gepubliceerde literatuur. Naar hun indruk is daarmee de discussie over deze nieuwe rechtsvorm slechts op beperkte schaal gevoerd en, naar hun mening, nog lang niet beëindigd. Zij voelden zich daarbij in hun meningsvorming in die mate gehandicapt dat hetgeen zij thans terzake van dit wetsontwerp opmerken noodzakelijkerwijze slechts een voorlopige indruk kan weergeven. Zij hoopt dan ook dat de Regering bereid zal zijn bij de mondelinge behandeling op eventuele nieuwe gezichtspunten, die zij in dit voorlopige verslag thans niet aan de orde kunnen stellen, toch te reageren. De andere leden uitten zich in dezelfde geest.

Op het terrein van het vennootschapsrecht doen zich grote veranderingen voor.

Deze in de juiste vorm te gieten is een geweldige taak voor degenen, die met die wetgeving zijn belast, zo vinden vele andere leden hun beschouwingen aan.

De Wet op de jaarrekening en de herziening van het enquêterecht hebben het *staatsblad* bereikt, maar zijn nog niet in werking getreden. Ten aanzien van het aanpassingsontwerp aan de eerste richtlijn van de E.E.G. (10 400) en het wetsontwerp tot wijziging van artikel 36e, lid 2, K, (10 651) is de Tweede Kamer in afwachting van de memorie van antwoord.

Thans worden aan de Staten-Generaal de wetsontwerpen op de Besloten Vennootschap (10 689) en op de structuur van de vennootschappen (10 751) voorgelegd. Uit die opeenstapeling van wijzigingen en aanvullingen een gaaf geheel te maken is een kolossale opgave. Al deze ontwerpen grijpen in elkaar. De voorzieningen met betrekking tot de structuur gelden ook voor de B.V. Het wetsontwerp op de B.V. bevat bepalingen omtrent de publicatieplicht, ook voor de N.V., welke bepalingen weer teruggrijpen op de nog in te voeren artikelen uit de Wet op de jaarrekening. Er zijn artikelen, die in de loop van deze operatie enkele malen zullen worden gewijzigd. En het eind van de modernisering van het vennootschapsrecht is daarmee nog niet bereikt. Het is een onoverzichtelijk en onoverzienbaar geheel, waaraan thans o.a. door de Commissie Vennootschapsrecht wordt gewerkt, zo betoogt de Minister in de memorie van toelichting bij wetsontwerp 10 689 (!) (blz. 6, onderaan en 7, bovenaan).

Op dit moment kent het Wetboek van Koophandel één N.V.: een soepele regeling, die het mogelijk heeft gemaakt onder haar vleugelen op te nemen kleine zelfstandige ondernemers en ondernemingen van wereldformaat. Om aan te geven welke constructies daarvoor in de plaats komen als de stapel wetsontwerpen wordt ineengeschoven, gaven deze leden de volgende opsomming:

Er zullen drie typen N.V.'s ontstaan, n.l.:

- 1 de kleine;
2. de grote (eigen vermogen ten minste 10 mln. en ten minste 100 arbeiders), met een andere structuur;
3. de allergrootste (internationale concerns en buitenlandse ondernemingen), die in meerdere of mindere mate van de nieuwe structuur zijn vrijgesteld (memorie van toelichting op wetsontwerp 10 751, blz. 15 en 16).

Voorts zullen er vier soorten B.V.'s worden geschapen, n.l.:

4. de kleintjes, tot 8 mln. balanstotaal en 100 arbeiders, die vrij zijn van publicatieplicht;
5. de middelgrote tussen 8 mln. balanstotaal, waarvan het ene wetsontwerp spreekt en 10 mln. geplaatst kapitaal met reserves, waarvan het andere wetsontwerp spreekt, met beperkte publicatieplicht;
6. de grote, vanaf 10 mln., met andere structuur;
7. de grootste (C. & A.?) met beperkte structuur vanwege hun internationaal karakter.

Uit 1 N.V.-vorm worden er zeven gecreëerd. Deze leden vroegen of dit nu niet eenvoudiger had gekund. Was het niet mogelijk geweest om de bestaande N.V. tot B.V. te maken?

De werkelijkheid is namelijk, dat de Nederlandse N.V.'s – hun aantal loopt in de tienduizenden – bijna allemaal klein van omvang zijn, die nu naar de notaris en naar het departement zullen moeten gaan om binnen 18 maanden de statuten te wijzigen. Dat wordt een wanhopige taak! Had het niet zo geregeld kunnen worden, dat de Wet de noodzakelijke wijzigingen aanbrengt, zonder direct tot statutenwijziging te dwingen?

Als de N.V. tot B.V. is geworden, kan met één nieuwe vorm voor de naamloze vennootschap worden volstaan: de groten moeten dan hun structuur wijzigen en aan de publicatieplicht voldoen. Men krijgt dan de vereenvoudigde constructie:

N.V. = nrs. 2, 3, 5, 6 en 7.

B.V. = nrs. 1 en 4.

Een verschil in publicatieplicht van de N.V.'s met meer of minder publiek karakter zou dan nog in te bouwen zijn geweest voor wie die publicatieplicht – zoals in het ontwerp B.V. – nog schuwen, zo merkten de vele andere leden, hier aan het woord, op.

Maar, zo constateerden zij, de Regering heeft het gecompliceerde pakket vennootschappen aangeboden. De vraag rijst hoe dat dan is geregeld.

Het wetsontwerp op de B.V. geeft een speciale regeling voor die B.V. met verwijzing – meer dan 100 keer – naar de bepalingen voor de N.V. Dat lijkt heel logisch, want dan kan men zien welke bepalingen voor beide vormen gelijk zijn. Maar die logica is bedriegelijk. Welke bepalingen gelijk zijn kan de wetenschap interesseren, maar niet de man, die een B.V. heeft. Wie met een B.V. te maken heeft wil lezen wat voor die B.V. is geschreven. En dan kan hij naarstig heen en weer bladeren, want de B.V. bestaat voor 80 pct. uit verwijzingen.

Ook in de toekomst werkt dat siecht. Het N.V.-recht moet nog eens op de helling om de N.V.-nieuwe stijl te stroomlijnen er te moderniseren. Dat betekent, dat de B.V. dan ook opnieuw moet worden geregeld voor zover de verwijzing niet meer klopt; en dat zal meestal het geval zijn, want de vormen zullen uiteengroeien. Het zou dus juist zijn geweest om de B.V. thans als een eenheid te regelen, dat werkt in de praktijk en in de toekomst beter.

Enkele leden, die zich wat betreft het probleem van de verwijzingen wel in het algemeen konden vinden in de opmerkingen van de hier betogende vele andere leden, vroegen het volgende. Zou het geen voorkeur verdienen de wetgeving van de vennootschap met beperkte aansprakelijkheid in de huidige N.V.-wetgeving te incorporeren? Wanneer er dan wijzigingen komen die in het bijzonder op de Naamloze Vennootschap betrekking hebben, dan zal het zeker mogelijk zijn de „B.V.” onroerend te laten en omgekeerd, ook wanneer – blijkens de memorie van toelichting – de verschillen tussen beide rechtsvormen in de toekomst zullen toenemen. Tevens bevordert de incorporatie van deze artikelen de overzichtelijkheid, omdat men thans de bij de „B.V.” betrokken twee regelingen moet consulteren. De enkele leden aan het woord zouden het op prijs stellen van de bewindsman te vernemen hoe hij oordeelt over deze suggestie?

Vele andere leden, hun betoog vervolgend, waren op grond van het vorenstaande uiterst kritisch gestemd ten aanzien van de beide onderhavige wetsontwerpen. Hun kritiek op het wetsontwerp 10 751 zouden zij ter bestemder plaatse nader uitwerken. Zij waren zich bewust van het feit, dat een regeling voor de B.V. op grond van de E.E.G. nodig is geworden, maar dat kan nooit een excuus zijn voor een slechte regeling. Nu men daarmee toch al te laat is, kan het beter goed gebeuren. En dat zou dan beter kunnen geschieden met inachtneming van de richtlijnen, die over hetzelfde onderwerp inmiddels op stapel staan.

Het met spoed indienen van een ontwerp inzake de structuur, na de terzake in de S.E.R. bereikte overeenstemming, konden deze leden waarderen, maar dat impliceert geen waardering voor het voorgestelde.

Bovenop de stapel wijzigingen vonden zij de beide thans aanhangig gemaakte wetsontwerpen een onverteerbaar brok, dat in een meer bezonnen sfeer en in het kader van een gezonder herziening van het totale vennootschapsrecht zou moeten worden verwerkt.

Verscheidene leden hadden er begrip voor dat de Regering de tijd gekomen acht voor de besloten naamloze vennootschap aparte rechtsregels vast te stellen. Hoewel de directe aanleiding daartoe gelegen is in de harmonisatie van het vennootschapsrecht in de E.E.G. kwam het hun voor dat daartoe ook meer algemeen gezien aanleiding voor is; er is nu eenmaal duidelijk verschil tussen de open N.V. en de besloten (personen)-vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Toch zouden zij nog graag een nadere verduidelijking willen ontvangen, waarom niet tot de door de E.E.G.-richtlijn voorgestelde aanpassing, maar tot een aparte rechtsvorm is besloten. Het kwam hun voor dat verschillende in de memorie van toelichting gebruikte argumenten, zoals dat de structuur en inhoud van de besloten N.V. in belangrijke mate dezelfde zijn als van de open N.V. en dat de besloten N.V.'s met de huidige structuur vertrouwd zijn, alsmede dat er eerder aanleiding zou zijn voor de open N.V.'s tot een eigen structuur te komen, tot een wijziging hadden kunnen leiden in de richting van de E.E.G.-aanpassing. Deze leden hadden overigens tegen de voorgestelde aparte rechtsvormen geen bezwaar, nu verwacht mag worden dat deze beide rechtsvormen zich mede als gevolg van de E.E.G.-harmonisatie, langs eigen weg nog verder zullen gaan ontwikkelen. Het thans voorgestelde geheel van rechtsregels ten aanzien van de besloten vennootschap maakt echter, vooral door de vele verwijzingen, ook op deze leden een wat verbrokkelde indruk. Zou het geen aanbeveling hebben verdiend, nu toch verwacht mag worden dat het grootste deel van de Nederlandse N.V.'s voor deze rechtsvorm zal kiezen, daarvoor een geheel eigen regeling te maken?

In dit verband is ook wel gepleit voor een totaal plan tot hervorming van het vennootschapsrecht, waarbij bijvoorbeeld ook het fiscale regime aan een herwaardering zou worden onderworpen. Wat is het oordeel van de Regering daarover?

Kan de Minister zijn mededeling, dat het ontwerp ten aanzien van de publikatieplicht verder gaat dan in de meeste ons omringende landen, nader toelichten? Hoe staat het met de E.E.G.-besprekingen ter zake? Heeft deze niet ten doel gelijkwaardigheid voor Europese ondernemingen ook ten aanzien van de publikatie tot stand te brengen. In hoeverre is daarmee verenigbaar dat thans in Nederland verder zou worden gegaan? Zou de beslissing over deze problematiek niet beter kunnen worden uitgesteld totdat bekend is wat de inhoud van de betreffende E.E.G.-richtlijn zal worden? Is het niet gewenst dat mede gelet op de inhoud van de jaarrekeningen en de accountantscontrole daarop, de thans voor te schrijven publikatieverplichtingen in ieder geval in hun totaliteit voor het Nederlandse bedrijfsleven niet ongunstiger uitvallen dan elders?

Hoe staat het overigens met de publikatieplicht voor co-operaties welke immers toch ook concurreren met ondernemingen die de rechtsvorm van N.V. of B.V. bezitten.

Sommige leden achtten het verheugend dat de rechtsvorm van een B.V. in Nederland wordt geïntroduceerd. Zoals ook in de memorie van toelichting wordt gesteld lijkt dit in E.E.G. en Europees verband een nuttige vernieuwing in het Nederlands Vennootschapsrecht. Ook leek het hen juist dat als uitgangspunt overeenkomst met het thans bestaande N.V.-recht werd gekozen, en dat afwijkingen daarop apart voor de B.V. gelden.

Is het mogelijk, zo vroegen deze sommige leden, eventueel in grote lijnen een vergelijkend overzicht te geven van de rechtsregels die gelden voor de equivalenten van N.V. en B.V. in andere Europese (E.E.G.-) landen.

De introductie van een nieuwe rechtspersoonsvorm in het Nederlandse recht, waaraan de naam besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid wordt gegeven, had wat de

grondgedachte betreft de instemming van enkele leden. Eerder in dit verslag hadden zij al enige opmerkingen gemaakt over het grote aantal verwijzingen naar de bepalingen omtrent de N.V. en de daarmee gepaard gaande onduidelijkheid.

In het verdere verloop zouden zij nog andere vragen stellen en enkele onduidelijkheden aan het licht brengen.

In artikel 57b van het wetsontwerp staat dat de naam aangevat of eindigt met de woorden Besloten Vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die of voluit moeten worden geschreven of moeten worden afgekort tot „B.V.". Verscheidene en enkele leden zouden in het voetspoor van de Federatie van Bedrijfsverenigingen de bewindsman erop attent willen maken dat de afkorting „B.V." in de sociale verzekering reeds algemeen gebruikelijk is ter aanduiding van de bedrijfsverenigingen, bedoeld in de organisatiewet sociale verzekering. Ten einde verwarring te voorkomen zouden zij ervoor willen pleiten niet de afkorting „B.V." te gebruiken, doch een andere afkorting.

Verscheidene leden vroegen wat de Minister vindt van de afkorting B.N.V.

In de benaming „de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid" wordt sterk de nadruk gelegd op het besloten karakter. Waarom, zo vroegen enkele leden, niet gesproken van vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (V.m.b.a.), zoals in Duitsland, Frankrijk en Italië het geval is? Tevens sluit men dan aan op de terminologie van de Eerste Richtlijn, welke in artikel 2, onder f, deze vennootschappen samenvat onder de term „vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid".

Zeer vele leden hadden op deze mogelijkheid al eerder in dit verslag gewezen.

Vele andere leden, die de afkorting V.B.A. ook signaleerden, meenden echter dat deze benaming eigenlijk niet juist zou zijn. Er is immers geen sprake van een beperking van aansprakelijkheid door de vennoten, maar van een uitsluiting van aansprakelijkheid. Daarom zou het beter zijn te spreken van vennootschap met uitsluiting van aansprakelijkheid, waarbij de afkorting V.u.a. gehanteerd zou kunnen worden.

Deze leden noemden het bijzonder verwarrend, dat in deze bepalingen de B.V. ook voortdurend de „vennootschap" wordt genoemd. Dat woord komt nu in de Wet in zoveel betekenissen voor, zonder onmiddellijk onderscheidend vermogen. Trouwens ook uiterlijk zijn de vier vormen van B.V. niet van elkaar te onderscheiden; dat geldt ook voor de drie vormen, die N.V. heten. De openheid is er niet mee gediend, dat het ongelijke met gelijke vermelding mag worden aangediend.

Het eigen karakter van de besloten vennootschap

Zeer vele leden stemden met de Regering in dat het karakter van de besloten vennootschap tot uitdrukking dient te komen doordat de aandelen niet vrijelijk verhandelbaar zijn. De Regering heeft daaruit de consequentie getrokken om in artikel 57l een zeer uitgesponnen regeling voor te stellen met betrekking tot de overdracht van deze aandelen. Bij deze leden reed de vraag of gezien het feit dat de praktijk zich middels de statuten op een zeer behoorlijke wijze blijkt te redden, het wel nuttig en nodig is een uniforme wettelijke regeling voor te schrijven, die zozeer in details gaat als artikel 57l. Het gaat bij deze rechtsvorm immers in de eerste plaats om het creëren van een vennootschap welke beslotenheid gelegen is in het feit dat zij voor haar financiering geen beroep doet op de open kapitaalmarkt. Zou, zo informeerden deze leden, niet op een wat eenvoudiger wijze kunnen worden voorzien in de afbakening van het besloten karakter door voor te schrijven dat de B.V. geen aandelen ter beurze kan noteren, dat de aandelen op naam moeten staan en voorts dat de uitgifte van nieuwe aandelen slechts kan geschieden na goedkeuring door de algemene vergadering van aandeelhouders.

Voorts vroegen deze leden of voor het bewijs van aandeelhouderschap volstaan kan worden met inschrijving in het register. De ervaring heeft geleerd dat vaak bij kleine vennootschappen het register niet altijd even accuraat wordt bijgehouden. Welk principieel bezwaar is er tegen uitgifte van aandeelbewijzen op naam in te brengen? Als het ontwerp in artikel 57k voorstelt, dat op verzoek van een aandeelhouder het bestuur hem een uittreksel uit het register verstrekt voor zover het zijn aandelen betreft, welk bezwaar is er dan nog tegen een systeem waarbij aan elke aandeelhouder een aandeelbewijs op naam wordt uitgereikt, hetwelk dan tevens dient als kwitantie voor zijn inbreng. Met deze vragen hangt uiteraard samen artikel 57m, hetwelk betrekking heeft op de levering van aandelen. Zouden aandeelbewijzen worden uitgegeven dan kan de levering van aandelen geschieden door afgifte van het aandeelbewijs alsmede betekening van de akte van levering aan de vennootschap. In verband met de tekst van artikel 57m komt voorts nog de vraag op bij deze leden wat de betekenis van het register nog is. De levering van de aandelen geschiedt door betekening van de akte van levering aan de vennootschap. In ieder geval komt het deze leden wenselijk voor dat de aandeelhouder beschikt over een bewijs van zijn aandeelhouderschap.

In de kring van deze zeer vele leden was nog het volgende vraagstuk naar voren gekomen: Als arbeiders in de zin van artikel 57v, zoals dat zal komen te luiden ingevolge artikel I par. 3 van het ontwerp worden mede beschouwd werknemers in dienst van een vennootschap waarin het lichaam rechtstreeks of middellijk voor meer dan de helft van het geplaatste kapitaal deelneemt. Daaronder vallen ook deelnemingen in buitenlandse lichamen en vennootschappen onder firma. Dit betekent dat een aantal besloten Holdingmaatschappijen die van oudsher hier gevestigd zijn, en waarvan de aandelen zich in handen van buitenlanders bevinden en tot welker vermogen behoren deelnemingen in buitenlandse werkmaatschappijen onder de publikatieplicht komen te vallen. Dit zal er stellig toe leiden dat veel van deze Holdings, die van betekenis zijn voor onze geld- en effectenmarkt en waarvoor de ratio van de publicatieplicht naar elders zullen vertrekken, niet zozeer geldt als voor Nederlandse belanghebbenden. Is het mogelijk dit probleem te ontgaan door van artikel 57v uit te zonderen die vennootschappen wier bezittingen uitsluitend bestaan uit aandelen in andere vennootschappen. Voor zover deze werkvennootschappen in Nederland zijn gevestigd zullen deze uiteraard wel onder de bepalingen van het onderhavige wetsontwerp dienen te blijven vallen.

Vele andere leden stelden de vraag, of de regeling aanvaardbaar is, dat gegadigden voor de overneming van de aandelen gebonden zijn aan hun toezegging, ongeacht de prijs, die buiten hen om wordt vastgesteld? Verder vroegen zij, of, wat er ook zij van de aangehaalde litteratuur en jurisprudentie over het rechtskarakter van een legaat, deze materie nu ongeregeld moet blijven, waar artikel 57l zoveel wil vastleggen?

Deze leden hadden trouwens aan al deze beperkingen op de onverdraagbaarheid geen enkele behoefte. In vergelijkbare buitenlandse regelingen blijkt, dat deze vrijheidsbeperking ook onnodig is. In dit verband informeerden zij waar in de toelichting op het ontwerp de vergelijking met buitenlands recht is te vinden.

De straffe beperking valt te meer op, nu de uitbreiding van het kapitaal, waarmee uitbreiding van de kring van deelnemers gepaard kan gaan, geheel ongeregeld is gebleven. Naar de mening van deze leden kunnen al zulke punten aan de statuten worden overgelaten.

In de overdracht van aandelen is het meest kenmerkende structuurverschil met de open N.V. te vinden. Verscheidene leden achtten dit juist, doch vroegen wel of het dan niet gewenst is ook ten aanzien van het aantal vennoten een maximumbegrenzing in de Wet op te nemen. De voorgestelde rechtsvorm maakt van de besloten vennootschap geen typische personen-vennootschap, naar Belgisch of Frans model, doch lijkt meer op de Duitse Gesellschaft mit beschränkter Haftung. Verdient het dan echter geen aanbeveling de overdrachtmo-

gelijkheden aan de vennoten over te laten, zoals tot nu toe ook in Nederland gebruikelijk is, en de blokkeringsbepalingen tot de statutaire te beperken? Wat is de motivering voor de thans voorgestelde engere overdrachtsmogelijkheden?

Sommige leden merkten op, dat het ontwerp als een van de kenmerken van de besloten vennootschap formuleert, dat de aandelen niet vrij overdraagbaar zijn. Is het nodig inderdaad zover te gaan? Het ligt voor de hand, dat men de aandelen van een besloten vennootschap op naam stelt; is het echter niet beter de vraag of men een blokkaderegeling voor overdracht wenst aan de oprichters over te laten? In het bijzonder ter verkrijging van credieten vormen aandelen waarvan de overdracht aan beperkingen onderhevig is een mindere aantrekkelijke zekerheid voor banken dan overdraagbare aandelen, hetgeen er uiteraard toe leidt, dat de aandeelhouders hiervan uiteindelijk de dupe zijn.

Indien men echter toch de blokkaderegeling wenst, is het wel de vraag, of het thans in de wet in artikel 57l opgenomen systeem van goedkeuring door de algemene vergadering van aandeelhouders wel de voorkeur verdient? Het andere systeem (aanbieding aan de individuele aandeelhouders) heeft het voordeel, dat ieder van deze aandeelhouders zelfstandig kan beslissen, of hij al of niet geïnteresseerd is in aandelen en verder dat de overdragende aandeelhouder hen eventueel tevoren afstand kan laten doen van hun voorkeursrecht, wat bij goedkeuring door de aandeelhoudersvergadering moeilijker ligt.

De thans in artikel 56b W.v.K. bestaande mogelijkheid om besluiten buiten vergadering te nemen wordt beperkt (in de toekomst alleen met algemene stemmen). De huidige praktijk is om in de statuten op te nemen, dat voorstellen aan alle aandeelhouders dienen te worden rondgezonden; een besluit wordt geacht te zijn genomen zodra de vereiste meerderheid zich voor het voorstel heeft verklaard, waardoor voorkomen wordt, dat men moet wachten op een toevallig afwezige aandeelhouder. Waarom deze beperking thans in de bestaande praktische regeling, zo informeerden sommige leden.

Ook enkele leden wezen erop, dat volgens de memorie van toelichting de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid haar zin ontleent aan het besloten karakter van de gemeenschap der vennoten. Die beslotenheid is dan echter uitsluitend gezocht in de niet-vrije overdracht van de aandelen en niet in een beperking van de kring der aandeelhouders. De kring behoeft niet klein te zijn, ondanks het feit dat de toetreding tot de kring door de niet-vrije overdracht van de aandelen beperkt is. Waarom is, zo vroegen deze leden, de beslotenheid niet tevens gezocht in een beperking van de kring van de aandeelhouders tot bijvoorbeeld 50, zoals in België en Frankrijk?

Wat de overdrachtsmogelijkheid van de aandelen betreft, zo stemden zij in met verscheidene leden, volgt men het Frans-Belgische systeem door de overdrachtsmogelijkheid in de wet zelf te beperken. Het rechtskarakter van de Nederlandse besloten vennootschap sluit echter meer aan bij de Duitse G.m.b.H. en de Italiaanse Société à responsabilité limitée (S.A.R.L.). Italië en Duitsland laten de overdracht vrij; de blokkeringsbepalingen zijn in de statuten opgenomen. Enkele leden zouden van de bewindsman willen vernemen wat de motivatie is geweest om de blokkeringsbepalingen inzake de overdracht van aandelen niet aan de statuten van elke individuele besloten vennootschap over te laten? Ook vroegen zij waarom de uitsluiting en uittreding van vennoten niet mede in de beschouwingen is betrokken? In Duitsland hebben zich zowel de uitsluiting als de uittreding in de rechtsspraak ontwikkeld: beiden worden reeds onder de geldende G.m.b.H.-wet mogelijk geacht. Of is de bewindsman van oordeel dat een wettelijke regering van deze materie moeilijk te verwezelijken is, temeer daar uittreding en uitsluiting medebrengen, dat er een belangrijke financiële last op de vennootschap komt te rusten?

De directe aanleiding tot dit wetsontwerp vormde de eerste richtlijn van de E.E.G. voor de harmonisatie van het vennootschapsrecht in de lid-staten. In deze richtlijn wordt een

algemene plicht tot publikatie van de balans en de winst- en verliesrekening opgelegd aan alle naamloze vennootschappen in de lid-staten; voorlopig worden daarvan de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid uitgezonderd. Omdat Nederland tot nu toe geen "B.V." naast de naamloze vennootschap kende gaf de Eerste Richtlijn enige criteria aan waaraan een Nederlandse N.V. zou moeten voldoen om als "B.V." van dezelfde vrijstelling te profiteren. Met betrekking tot de statutenwijziging die hiervoor nodig zou zijn, werd in een slotbepaling van de Eerste Richtlijn voorzien, dat voor die N.V.'s naar Nederlands recht die niet reeds thans moeten publiceren, de publikatieplicht eerst ingaat 30 maanden na publikatie van de richtlijn. Dat is dus 14 september 1970. Aangezien de bewindsman zijn eigen weg is gegaan - getuige de indiening van het onderhavige wetsontwerp - door een complete Nederlandse vennootschap met beperkte aansprakelijkheid te ontwerpen, is er naar het oordeel van enkele leden een niet geheel ongevaarlijke situatie ontstaan. Men zou namelijk van elke Nederlandse N.V., ook de besloten, kunnen verlangen dat zij, zo lang het onderhavige wetsontwerp niet kracht van wet heeft gekregen, de jaarstukken publiceert. Deze leden zouden van de bewindsman willen vernemen of het in de bedoeling ligt dat men voor de tussenliggende periode de open naamloze vennootschap tot een besloten naamloze vennootschap om moet vormen? Zo niet, hoe moet men dan handelen wanneer belanghebbenden op grond van de rechtstreekse werking der desbetreffende bepaling in de Eerste Richtlijn publikatie van de jaarstukken 1970 der besloten N.V. zouden verlangen?

Ten aanzien van de publikatieplicht, konden verscheidene leden zich, gelet op de stand van zaken ten aanzien van de E.E.G.-onderhandelingen in het algemeen met de voorgestelde begrenzingen verenigen. Zij achtten het van belang dat Nederland zodanige speelruimte overhoudt, dat de thans voorgestelde eigen regeling niet tot uiteindelijk resultaat zal hebben dat de positie van het Nederlandse bedrijfsleven ten opzichte van de buitenlandse concurrentie zou worden verzwakt. Deze leden hadden ook begrip voor de beperking van de publikatieplicht voor groter besloten N.V.'s tot de balans met toelichting en deskundigenverklaring, teneinde te voorkomen dat met name eenzijdig gestructureerde bedrijven door het kenbaar worden van gedetailleerde omzet en winstcijfers in een ongunstige concurrentiepositie zouden worden gebracht. Het kwam hun voor dat er in het algemeen terecht verschil wordt gemaakt bij besloten N.V.'s tussen de verantwoordingsplicht aan aandeelhouders en die aan derden. Wel hadden deze leden zich afgevraagd of voor de werkelijk grote besloten vennootschappen geen vollediger publikatie gewenst is, gelet op de maatschappelijke betekenis van deze ondernemingen. In dit verband wezen zij naar de situatie in Duitsland t.a.v. de z.g. Groszunternehmen waarbij aan twee van die voorwaarden moet worden voldaan, nl. 125 mln. balanstotaal, 250 mln. omzet en 5000 werknemers.

De nadere regeling van de volledige publikatieplicht van de open N.V.'s, - met uitzondering van dochtermaatschappijen waarvan de gegevens in de geconsolideerde jaarrekening van de moedermaatschappij zijn verwerkt en mits deze laatste zich hoofdelijk aansprakelijk stelt voor de verbintenissen van de dochter, - had in het algemeen de instemming van deze leden.

Wel informeerden zij naar de reden van de beperking van de hoofdelijke aansprakelijkheid tot toekomstige verbintenissen. Dient deze zich niet tevens tot bestaande verplichtingen (met uitzondering van die, voortvloeiende uit verbintenissen uit de wet) uit te strekken?

Bij lezing van artikel 57v was het zeer vele leden allereerst opgevallen dat de Minister is afgeweken van hetgeen hij in de memorie van toelichting bij de wet op de jaarrekening in het vooruitzicht had gesteld ten aanzien van het begrip vereenvoudigde balans. Weliswaar staat artikel 57v toe enkele gegevens weg te laten, maar deze zijn voor de balansopstelling niet van wezenlijke betekenis zodat dit artikel ten aanzien van de balans vrijwel de volledige gedetailleerde opgave vraagt

ingevolge de Wet op de jaarrekening. Bij deze leden rees dan ook de vraag of een dergelijke uitvoerige balans in overeenstemming is met het oogmerk het besloten karakter van de onderneming enigermate in het oog te houden. Doel is immers voor ondernemingen die voor hun financiering geen beroep doen op het publiek en die uit een oogpunt van concurrentie of bescherming van hun eigenheid een zekere beslotenheid menen te moeten handhaven daartoe ook de gelegenheid te bieden. Deze leden zouden dan ook een uiteenzetting op prijs stellen waarom de bewindsman voor deze uitvoerige balansopstellingen heeft gekozen.

Zij vroegen daarbij onder meer waarom de Minister bij zijn afwijking van de memorie van toelichting van de Wet op de jaarrekening dan niet de voorkeur heeft gegeven aan een opstelling waarbij naast een vereenvoudigde balans enig inzicht in het resultaat van de onderneming wordt verlangd. Binnen de kring van de hier aan het woord zijnde leden kwam althans de opvatting naar voren adt publikatie van een balans zonder enige winst- en verliesrekening evenzeer iets onbevredigends heeft. Artikel 57v gaat er namelijk van uit dat de deskundige een verklaring geeft omtrent de balans en de winst- en verliesrekening terwijl echter slechts de verklaring van de deskundige met betrekking tot de balans wordt gepubliceerd. De situatie kan zich dan voordoen dat de verklaring van de deskundige ten aanzien van de balans naar buiten komt terwijl deze de balans getekend heeft met inachtneming van hetgeen in de verlies- en winstrekening is gesteld. Het is de vraag of dit voor de betrokken deskundige een bevredigende toestand is. Overigens had men ten aanzien van dit vraagstuk zijn mening nog niet definitief kunnen bepalen en men zou daarbij ook het antwoord van de Minister willen betrekken.

Nu in het wetsontwerp een nominale grens is geïntroduceerd vroegen deze leden of deze grens in de loop van de tijd niet met de ontwikkeling van de geldwaarde zal moeten meegroeien. Anderzijds zouden zij willen weten of de gekozen grens in overeenstemming is met hetgeen op het gebied van de wetgeving in Europees verband valt te verwachten. Kan de bewindsman reeds mededelen hoever het overleg in Europees verband ten aanzien van dit onderdeel inmiddels is gevorderd en wat te dien aanzien de vooruitzichten zijn. Zij zagen daarbij gaarne evenzeer betrokken de situatie en de ontwikkeling in de andere E.E.G.-landen zoals in Duitsland, waar men evenzeer een vereenvoudigde opstelling der balans voor ogen heeft, waar men anderzijds denkt aan het stellen van een bovengrens voor werkelijk zeer grote ondernemingen waarvoor de afwijking van publikatieplicht zoals deze voor open N.V.'s geldt, niet van wezenlijke betekenis is.

Voorts informeerden deze leden of geen bepaling zou moeten worden opgenomen voor een B.V. die naar balans-totaal of werknemeraantal rondom de gestelde grens ligt in die zin dat wanneer een zodanige vennootschap reeds enige jaren onder artikel 175v valt niet door een incidentele onderschrijding van de grens buiten de regeling zou vallen van dit artikel.

Naar aanleiding van artikel 57u zouden zeer vele leden gaarne nader vernemen wat precies onder een bedrijf dat het opnemen van gelden van derden uitoefent wordt verstaan. In het spraakgebruik valt dit samen met het begrip bank. Zou het, om misbruik van de naam „bank" te voorkomen geen aanbeveling verdienen dat in dit artikel het begrip bank wordt geïntroduceerd waaraan dan een nadere omschrijving kan worden toegevoegd. Daarmee zou bereikt worden dat elke onderneming die zich bank wil noemen onder de bepaling van artikel 57u valt, of zou dit in strijd komen met de te verwachten bepalingen van een nieuwe Wet tot Toezicht op het crediet-wezen?

Enkele leden vroegen, hoe de bewindsman denkt over de suggestie van prof. P. Sanders (Zie de „Naamloze Vennootschap", juli-aug. 1970, bl. 66, linkerkolom) om te bepalen dat de besloten vennootschap niet het bank- en verzekeringsbedrijf mag uitoefenen, omdat het ontwerp voor de besloten vennootschap die deze bedrijven uitoefent, de-

zelfde publikatie-eisen stelt als voor een open naamloze vennootschap?

In artikel 57s, lid 5, wordt gesteld dat bij een vennootschap met een geplaatst kapitaal van ten minste f 500 000 een deskundige moet worden benoemd. Met de vermelding erbij dat deze deskundige een registeraccountant moet zijn. Enkele leden vroegen of het criterium „geplaatst kapitaal” niet wat willekeurig is.

In de memorie van toelichting op het voor-ontwerp Publikatie van de balans van besloten vennootschappen achtte de Minister – ten aanzien van de volledige publikatieplicht voor besloten vennootschappen met een balanstotaal van meer dan f 8 000 000 – de grootte van het geplaatste kapitaal geen reële aanwijzing voor het financieel belang van een onderneming. De Commissie Vennootschapsrecht stipuleerde in de toelichting op haar ontwerp uitdrukkelijk dat zij een voorschrift dat de controle door een registeraccountant diende te geschieden bij een geplaatst kapitaal van ten minste f 500 000 niet nodig achtte. Zij stelde: „Het heeft goede zin voor de besloten vennootschap de verplichting tot inschakeling van een registeraccountant te koppelen aan die tot publikatie van de jaarrekening”. Enkele leden zouden gaarne van de bewindsman vernemen wat de motivering is geweest voor het niet volgen van de mening van de Commissie Vennootschapsrecht in dezen.

Enige leden herinnerden eraan, dat voor de publikatieplicht een tweeledig criterium geldt: het balanstotaal en het aantal werknemers; aan deze criteria moet gelijktijdig worden voldaan.

Deze leden vermochten de ratio van deze cumulatie niet in te zien en zouden alsnog gaarne vernemen waarom elk van deze criteria niet afzonderlijk als maatstaf voor publikatieplicht kan gelden.

Het was hun verder opgevallen, dat de omzet niet als criterium in aanmerking komt. Vooralsnog waren zij de mening toegedaan dat ook dit een bruikbaar criterium is, uiteraard niet cumulatief met een van de beide voorgestelde criteria.

Nu de Tweede Kamer zich bij de behandeling van het wetsontwerp ondernemingsraden heeft uitgesproken voor een grens van 100 werknemers met betrekking tot de verplichting van de instelling van een ondernemingsraad, legden deze leden zich voorlopig neer bij de grens welke in dit verband in het wetsontwerp wordt voorgesteld. Met het balanstotaal van 8 miljoen hadden zij echter wel enige moeite, zeker als beide criteria cumulatief zijn. Zij zagen dan ook gaarne een nadere motivering tegemoet.

De bewindsman is de mening toegedaan, dat de waarde volgens de balans op zich zelf niet steeds voldoende houvast biedt, vandaar dat de toelichting mede bepalend is voor de werkelijke waarde. Naar de mening van deze leden blijft de vaststelling van de werkelijke waarde echter steeds een tamelijk arbitraire aangelegenheid. Zij ontleenden daaraan een extra argument om naast het balanstotaal twee niet cumulerende criteria – aantal werknemers en omzet – te hanteren.

Het had deze leden enigszins verwonderd, dat de bewindsman meent de gewenste openheid te kunnen bereiken door slechts de publikatie van de balans voor te schrijven. Zij waren van mening, dat ook de publikatie van de winst- en verliesrekening voorgeschreven dient te worden. De oplegging van de plicht tot publikatie van de winst- en verliesrekening kan naar de mening van deze leden mede nodeloze omzettingen van N.V.'s in B.V.'s voorkomen.

Verspreide opmerkingen

Zeer vele leden hadden kennis genomen van een advies gepubliceerd door de Raad van het Midden- en Kleinbedrijf waarin een pleidooi wordt gevoerd voor het opnemen van wettelijke bepalingen ter oplossing van conflicten tussen aandeelhouders.

Deze leden zouden gaarne van de bewindsman vernemen wat zijn reactie is op de brief die de bij het advies betrokken

organisaties op 17 augustus van dit jaar aan hem hebben geschreven en met name of ook naar de mening van de Minister de opname van een dergelijke regeling niet noodzakelijk is.

Ook verscheidene en enige leden waren benieuwd naar het oordeel van de Minister over genoemde brief.

De hier bedoelde enige leden herinnerden eraan, dat de bewindsman de voorgestelde regeling van de Commissie Vennootschapsrecht om op verzoek van een minderheid van de aandeelhouders door de rechter tot ontbinding te kunnen overgaan voorshands niet heeft overgenomen, omdat hij eerst het rapport wil afwachten over minder ingrijpende wettelijke voorzieningen in geval van conflict tussen aandeelhouders in de B.V.

Tenslotte kwam het verscheidene leden voor, dat er toch wel argumenten pleiten voor de door de commissie-Van der Grinten aanbevolen regeling tot oplossing van conflicten tussen aandeelhouders. Deze conflicten kunnen het ondernemingsbeleid wel eens zozeer in een impasse brengen, dat nadere voorzieningen in het belang van alle betrokkenen gewenst zijn. Zou een rechterlijke bevoegdheid tot ontbinding in dezen geen nuttige preventieve werking kunnen hebben? De bevoegdheden welke de Enquêtewet aan de ondernemingskamer toekent leken hun niet toereikend, omdat die zich uiteindelijk tot ingrijpen bij wanbeleid beperken. Verdient het toch geen aanbeveling tot invoering van de door de commissie-Van der Grinten gedane aanbeveling over te gaan en dan aan de hand van de ervaringen nader te bezien, in hoeverre verdere voorzieningen mogelijk en gewenst zijn? Is de Minister bereid bij de commissie-Van der Grinten in ieder geval op een spoedig nader advies aan te dringen?

Naar de mening van zeer vele leden valt aan te nemen dat een vrij groot aantal N.V.'s gebruik zal maken van de mogelijkheid zich om te zetten in een B.V. Volgens artikel 57R is dan een verklaring van geen bezwaar vereist van de Minister van Justitie. Gezien het feit dat het departement op dit punt reeds thans overbelast is vroegen deze leden of er niet voor een zekere overgangstermijn een wat vereenvoudigde procedure zou moeten worden gekozen met betrekking tot die gevallen waarin de goedkeuring op de statutenwijziging slechts betrekking heeft op de omzetting van de ene in de andere rechtsvorm zonder dat daarbij wijzigingen liggend op andere terreinen aan de orde komen.

Het ontwerp schrijft publikatie als bijvoegsel van de Nederlandse *Staatscourant* voor van de statuten, evenals thans bij de naamloze vennootschap. Hoewel deze staatscourantjes erg nuttig zijn, is het naar de mening van sommige leden goed zich af te vragen, of de daaraan verbonden kosten (thans snel f 300 à f 400) opwegen tegen het nut. Men zou immers ook kunnen redeneren, dat nederlegging van een afschrift van de statuten bij het Handelsregister, waar ieder een fotocopy kan verkrijgen, voldoende is.

Voorts wezen zij erop, dat in de fiscale literatuur herhaaldelijk is gesteld, dat zodra de wetgever een onderscheid tussen de grote open vennootschappen en de besloten vennootschappen zou gaan maken, het voor de hand lag ook een verschillend fiscaal regime voor deze vennootschappen in het leven te roepen.

Het lijkt, aldus deze leden, juist in dit stadium reeds te vragen of de Regering op dit punt plannen heeft en, zo ja, of kan worden aangegeven in welke richting die gaan.

Het was enige leden opgevallen, dat bij de wijziging van artikelen van het Wetboek van Koophandel het woord „arbeider” blijft gehandhaafd, terwijl in recent tot stand gekomen wetten het woord „werknemer” wordt gehanteerd. Uit het oogpunt van eenheid in terminologie en ook omdat in het huidige spraakgebruik het woord „werknemer” dichter aansluit bij hetgeen de wetgever bedoelt, zouden deze leden willen pleiten voor een invoering van het begrip „werknemer” in het Wetboek van Koophandel.

Artikelen

Algemeen. Is het niet gewenst tot een nummering van de leden der artikelen over te gaan? Met name artikel 571 vraagt hierom!

Artikel 46b. Hoe kan artikel 46b gaan luiden zoals in artikel II, onder F, wordt voorgesteld, wanneer blijkens artikel IV het oude artikel 46b eerst 18 maanden later buiten werking treedt? Hoe is dit te rijmen met artikel I, sub H, van het wetsontwerp nr. 10 751, waar het huidige artikel 46b door nog weer een andere tekst wordt vervangen? Drie teksten voor hetzelfde artikel lijkt een weinig te veel van het goede.

Artikel 57, lid 2. Nog steeds wordt voor de oprichting een meerzijdige handeling voorgeschreven, hoewel dat, zeker voor de B.V., schijn is. In dit verband verwees men naar de opmerkingen gemaakt in het voorlopig verslag over het wetsontwerp 10 400.

Artikel 57k. Wat is eigenlijk het bijzondere belang, dat derden hebben bij de kennisneming van obligo's op niet volgestorte aandelen (thans reeds in artikel 39)? Daaraan is weinig of niets te ontleen met betrekking tot de gegoedheid van de vennootschap.

Artikel 57l. Welke plaats nemen de stiefkinderen in? Met de term „adoptief verwanten” worden deze niet genoemd, maar ze zijn toch niet minder „verwant”.

De formulering in het vijfde lid – afwijzing wordt als goedkeuring beschouwd – is weinig fraai. Zou deze gedachte geformuleerd kunnen als: „Het verzoek wordt geacht te zijn toegewezen als wet”.

Verdient het geen aanbeveling de eerste volzin van het 11de lid als volgt te doen eindigen: „aan een of meer zijner mede-aandeelhouders”, ten einde het mogelijk te maken dat de statuten een ruimere keus bieden?

Artikel 57p. Hoe verboden is certificering? Kennelijk is het niet nietig, want dan zou daaraan niet het verlies van rechten behoeven te worden verbonden. Tot de verloren rechten zou ook het recht op dividend moeten behoren, maar hoe weet de vennootschap eigenlijk, dat certificaten uitstaan?

Artikel 57s. Kan de Minister mededelen of de verplichte inschakeling van registeraccountants door dezen redelijkerwijze kan worden opgevangen? Zo niet, verdient dan een extra overgangsperiode ter zake geen aanbeveling?

Voorts wees men op het onderscheid in formulering tussen artikel 42a W.v.K. (nieuw) en artikel 57s, daarin bestaande dat in artikel 42a het onderzoek van de door het bestuur van de onderneming ontworpen balans en winst- en verliesrekening en toelichting uitdrukkelijk wordt genoemd terwijl dit onderzoek in artikel 57s niet wordt vermeld. Evenwel wordt in artikel 57s van de deskundige in gelijke mate als in artikel 42a W.v.K. van de registeraccountant een verslag verwacht omtrent de door het bestuur ontworpen jaarrekening.

Kan de Minister dit onderscheid toelichten?

Artikel 58. Verdient het geen aanbeveling de oproeping van aandeelhouders bij aangetekende brieven te doen?

Vastgesteld 11 november 1970.

KIKKERT
 NEDERHORST
 VAN LIER
 BAKKER
 MAENEN
 JOEKES
 BOERSMA
 VAN DEN BERGH
 BOERTIEN
 PEIJNENBURG
 WIEBENGA
 VAN SCHAIK
 KRONENBURG
 RIETKERK
 LEMS
 GOUDSMIT
 HERMSEN.